

Părintele Sofian - despre Botez

Botezul, ca practica, este cea mai veche Taina. Primul botez, simbolic, a fost potopul. Oamenii în aceea vreme, ca și în zilele noastre, erau încarcați de pacate și numai o inundație universală, un potop, a putut să spele toate pacatele lumii. A ramas numai Noe cu copiii săi și cu cei pe care i-a luat împreună în corabia și animalele de toate felurile.

Deci, primul potop a spălat pacatele pamantului, pentru că pacatele oamenilor - unele mai mari, altele mai mici, altele foarte mari -, se revarsa și asupra pamantului, au influențat universala asupra vieții de pe glob. În rugăciunile de ploaie se spune că nu ploaia, din cauza pacatelor oamenilor. Și de aceea, când se va implini ceea ce a spus Mântuitorul Hristos, va veni într-o bună zi sfârșitul acestui pamant, care nu va fi prin apă, cum a fost pe vremea lui Noe, ci prin foc.

Deci, primul botez universal a fost potopul. Al doilea botez, mai restrâns, a fost botezul poporului evreiesc când a trecut prin Marea Rosie. Și acest botez a fost curățitor de pacate, căci a curățit pe fiii lui Israel cât au stat în Egipt. Erău poporul lui Dumnezeu, însă aveau și ei pacate și, trecând prin Marea Rosie, au fost curățiti de pacatele lor. Au trecut pe o adevărată carare prin mijlocul mării; iar valurile stăteau de parte și de alta, ca și cum erau încheiate. Numai când au trecut armatele lui Faraon pe această cale a mării atunci s-au revarsat valurile și au înecat pe egipteni, care voiau să ucidă pe cei fugiti din Egipt, adică pe acest popor al lui Dumnezeu.

Un botez mai apropiat de creștinism este botezul Sfântului Ioan Botezătorul de la raul Iordanului, care, după cum știți, a fost un botez de pocăință: Și se botezau de către el - de către Sfântul Ioan Botezătorul - în raul Iordan, marturisindu-și pacatele. Acest botez era curățitor de pacate. Iar Botezul Sfântului Ioan a fost așa: Sfântul Ioan a ieșit din pustie și a început să invite lumea care venea la el. A avut de la început o mare popularitate. Firea lui uscată, prin post și rugăciune, trupul lui sfânt prin nevoia pustiei, pentru că nu a mâncat niciodată pâine, cum spune în Evanghelie, ci lacuste și miere salbatică, acest inger în trup, cum este infatisat în iconografie, a practicat botezul pocăinței, învățând pe oameni să se căiască de pacate, și îi boteza în Iordan. Botezul lui Ioan pregătea pe evrei să creadă în Hristos.

În sfârșit este și botezul Mântuitorului, pe care l-a primit de la Ioan în Iordan. Acesta nu era izbăvitor de pacate, ci era un botez pentru sfântirea naturii și mai ales pentru sfântirea apelor. Iisus nu avea pacate, așa cum El însuși spune: Cine Ma poate vadi pe Mine de pacat?

Între botezul Sfântului Ioan Botezătorul și botezul Mântuitorului Hristos este o mare deosebire. Botezul Sfântului Ioan este un botez al pocăinței, un botez numai cu apă. Botezul Mântuitorului este botez cu apă, cu Duh Sfânt și cu foc. Botezul Mântuitorului este cu totul superior acestui botez al pocăinței. Botezul nostru, al creștinilor, își are temelii tot în această mare și a Botezului Domnului. Dar este o porunca specială dată de Mântuitorul Hristos după învierea Sa, o porunca lasată către Sfinții Apostoli, ca, mergând în toată lumea, să invite pe oameni și să-i boteze în numele Tatalui și al Fiului și al Sfântului Duh.

Abia în viața creștină botezul are un caracter special, de Taina, fiind una din cele șapte Taine ale Bisericii creștine. Știți care sunt cele șapte taine ale Bisericii? În primul rând Botezul, apoi Mirungerea, sau Ungerea cu Sfântul Mir, Sfânta Impartășanie, Spovedania, Casatoria, Preotia și Sfântul Maslu. Șapte Taine legate cu cele șapte daruri ale Duhului Sfânt. Aceste Șapte Taine se pot compara cu cele șapte Laude ale Bisericii, pe care le știm: Rugăciunea de la miezul nopții sau Miezoptica, Utrenia, Ceasul întâi, Ceasul al treilea, Ceasul al șaselea, Ceasul al nouălea, Vecernia și Pavecernia.

Deosebirea între cele șapte Laude și cele șapte Șfinte Taine este și aceasta: cele șapte Laude au timpul lor bine precizat prin slujbele Bisericii și sunt publice, adică rugăciunile se citesc la strună. Șfintele Taine, unele din ele sunt savarsite în biserică, mai ales Sfânta Impartășanie, și se savarsesc pentru diferiți credincioși.

Celelalte Șfinte Taine, Spovedania de pilda - este o taină foarte intimă. Adică, ceea ce se marturiseste la spovedanie, preotul nu are voie să spună altora. Era un canon și o randuială în vechime: preotului care divulga Taina Șfintei Spovedanii, i se taia limba! Închipuiți-vă ce pedeapsă cumplită! Taina Șfintei Impartășanii se savarsește tot în taină, însă în biserică. Nu știe nimeni suflul celui care se impartășește; numai Dumnezeu știe și el singur. De asemenea și celelalte Șfinte Taine, tot așa se savarsesc, în intimitate fiecăre. Numai Taina Sfântului Maslu, de obicei, se savarsește în public și pentru toți bolnavii din comunitatea imediată sau din toată lumea ortodoxă.

Așa încât acestea sunt deosebirile. Cele șapte Laude se savarsesc public, în anumite momente fixate, în timpul slujbelor bisericesti, iar cele șapte Taine sunt rezervate fiecărui individ la timpul convenit, pentru că fiecare are nevoie de o anumită taină. Taina Mirungerii este taină separată, însă este savarsită împreună cu botezul, pentru că se savarsesc în data după Botez. Botezul înseamnă scufundare, după un cuvânt grecesc. De aceea botezurile se savarseau în rauri, în

catacombe, când erau în prigoana creștinii din primele veacuri, și în locasurile sfinte, adică în biserici. Prin secolele IV și V, credincioșii care veneau la creștinism din paganism, erau botezați în baptisterii, niste biserici speciale pentru botez. Am fost într-un asemenea baptisteriu, în Siria, la mănăstirea Sfântului Simeon Stalpnicul, din secolul V. O biserică rotundă, ce se numeste rotonda. Acolo era locul unde se botezau catehumenii, adică cei care erau în vârstă și veneau la botez.

Mai pe urmă, însă, când creștinismul s-a mai dezvoltat, se botezau în aceste baptisterii atât oameni mari, cât și pruncii. După botez erau îmbracați în haine albe și veneau de la baptisteriu - cum v-am spus că era în Siria, la Mănăstirea Sfântului Simeon Stalpnicul - până la biserică în procesiune, - preoți, diaconi și cantareți. Cantau din cântările botezului și mergeau către biserică. Apoi înconjurau de trei ori biserică cântând și, după aceea, intrau în biserică și asistau la Liturgia credincioșilor, după care se impartășeau cu Trupul și Sângele Domnului. Așa era botezul în vechime. Cu vremea, botezul a început să se savarsească în biserici, la nevoie în case sau în spitale.

Cine face botezul, cine este îndatorat să facă botezul?

La început au fost numai episcopii, iar mai târziu preoții. Mântuitorul a spus în Evanghelia Sa Apostolilor: Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatalui și al Fiului și al Sfântului Duh, adică în numele Șfintei Treimi. Și Apostolii au practicat la început botezul după cuvintele Mântuitorului. Apoi au lasat preoților și arhierilor să savarsească taina Botezului.

Botezul era făcut și de diaconi, în lipsa de preoți; sau de calugari. La nevoie se poate boteza un copil și de mama sa, sau de moasa lui, în cazuri când este bolnav acasă sau în spital, ca nu cumva să moară copilul nebotezat. Căci prin taina Botezului, cel care se boteaza devine fiu al lui Dumnezeu prin har, este frate cu Iisus Hristos, prin Duhul Sfânt: Iată, voi sunteți frații Mei și prietenii Mei, spune Apostolul Ioan. Prin botez fiecăre, credincios devine membru al Bisericii și este unit cu Trupul lui Hristos, formând întreaga multime a credincioșilor. Capul acestui trup duhovnicesc este Iisus Hristos, iar cel botezat este fiu al lui Dumnezeu și face parte din acest Trup tainic al Mântuitorului Hristos.

Primitorul Botezului este om care vrea să facă parte din creștinism. Pe prunci îi aduc creștinii la botez. Însă, sunt oameni maturi din celelalte confesiuni, evrei sau pagani, care vor să devină creștini, și atunci cer Sfântul Botez și sunt botezați. Mântuitorul spune în Evanghelie: Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui, iar cel ce nu va crede, se va osândi; adică nu are parte cu Hristos, nu intra în Impartășania lui Dumnezeu.

Usa de intrare, în creștinism este Botezul. Cine nu se boteaza nu are parte de vesnicia creștină, venicia în lumina și bucurie, așa cum ne descrie Mântuitorul viața de dincolo. Este o viață de mare fericire pentru toți care ajung să mostenească impartășania cea de sus.

Dar sunt copiii avortați, copii care sunt născuți și aruncați de mamele lor. Au fost gasiți pe la marginile orașului, pe la anumite usi sau pe strada copiilor ale caror mame sunt mai rele decât niste animale. Năsterea unui copil este o bucurie și o fericire și trupească și sufletească, între sot și soție, sau între femeie și babat. Dar, adeseori nu sunt sot și soție, nu sunt cununați. Și atunci femeia mama, aceasta mama rea nu vrea să se rusineze, nu vrea să se ostenească să-și crească copilul, ci îl arunca. Și-l găsesc plângând într-un invelis, adeseori mizerabil, și cineva care are suflet omenesc, îl ia și se hotărăște să-l crească.

În Orient, mai ales în Orientul îndepărtat, în India, în China, în Japonia, sunt asemenea cazuri foarte dese, de copii lepadati. În India sunt copii lepadati pe gunoai, la marginea orașelor, aruncați ca niste carpe, afara de cei care sunt avortați, ucisi de mamele lor. Avortul este crima dublă, căci se lipsesc copiii și de viața aceasta și de cea veșnică, fiind ucisi înainte de Botez. Căci nimeni din cei nebotezați nu poate intra în impartășia lui Dumnezeu.

Dacă cineva nu știe de este sau nu botezat, el se poate boteza de preot, dar să i se rostască formula aceasta: "Se boteaza robul lui Dumnezeu (cutare), dacă nu a fost botezat, în numele Tatalui, Amin. Și al Fiului, Amin. Și al Sfântului Duh, Amin. Acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Aceasta este randuiala pentru cei nebotezați. Botezul se face de obicei cu apă, dar, în lipsa de apă, se boteaza și cu alte materii: nisip, tarana, etc. Deci trebuie să fie aruncată o materie peste cel ce se boteaza, căci toate Șfintele Taine au ceva materie în ele, prin care se revarsa harul Duhului Sfânt. Astfel Botezul are apă, Mirungerea are Sfântul Mir, Spovedania are însăși formula spovedaniei, Sfânta Impartășanie are pâinea și vinul, care se prefac în Sfântul Trup și Sânge al Domnului. Casatoria are cununiile și inelul, ca materie, iar Sfântul Maslu, untdelemnul și faina, care se aduc și se sfintesc și se folosesc mai departe, ca vindecătoare pentru boala pe care o are cineva.

Cînd se botează copiii ?

După randuiala veche creștinească, se boteaza începând de la șapte zile până la patruzeci de zile, nu mai târziu. Am aflat acum, după comunismul acesta care s-a abatut peste noi, că au ramas mulți

oameni majori, oameni în vârstă nebotezați și vin și cer Botezul de la noi. Se poate să fie botezați acești oameni, însă să vorbească cu preotul respectiv și preotul știe ce are de făcut.

Sunt și anumite sectanți, care au fost botezați la secta lor. Acestia, dacă vin la Ortodoxie, trebuie să fie botezați din nou.

Sunt și sectanți care au fost mai întâi botezați ortodox, apoi s-au dus la secte. Dacă revin la Biserica Ortodoxă, singura care este mântuitoare, ei nu se mai boteaza din nou, ci li se face randuiala de revenire și se ung cu Sfântul și Marele Mir.

Centrul sau esența Botezului constă în afundarea de trei ori în apă și în rostirea formulei Botezului: "Se boteaza robul lui Dumnezeu (cutare), în numele Tatalui, Amin. Și al Fiului, Amin. Și al Sfântului Duh, Amin". Și cel ce se boteaza trebuie introdus și scufundat de trei ori în apă botezului.

Sunt și botezuri prin turnare. De pilda, lumea catolică așa boteaza, prin turnare. Ori, turnarea aceasta este o abatere de la tradiția creștină. Însuși Mântuitorul S-a scufundat în apă, deși Mântuitorul nu avea nici un pacat. Cei care intrau în raul Iordanului, și ei, de asemenea, erau scufundati în apă și se ridicau, tot în apă, și-și marturiseau pacatele lor, stand în apă în acest timp.

Slujba botezului. Sunt două părți distincte în slujba Botezului. Întai se citesc exorcismele, formate din patru rugăciuni: două rugăciuni sunt către Dumnezeu, către Care vine acest catehumen, și două rugăciuni împotriva duhurilor necurate, împotriva diavolului, care este blestemat, alungat, defaimat, fiind duh necurat, care tine sub stăpânire aceste suflete omenești, și este îndepărtat de la acest suflăt, fie ca este prunc, fie ca este om în vârstă.

A doua parte a Botezului constă în însăși taina Botezului. Se sfinteste întâi apa botezului în cristelnită, vasul în care se boteaza se numeste cristelnită și vine de la cuvântul Hristos sau creștin. După aceea se savarsește slujba Botezului în această apă binecuvântată, sfântită. Cel care se boteaza se scufundă, cum am spus, de trei ori în apă. Apoi este scos din apă, este uns peste tot trupul cu Sfântul și Marele Mir și după aceea se citesc Apostolul și Șfânta Evanghelie de la Matei: Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatalui și al Fiului și al Sfântului Duh. Aceasta este porunca Mântuitorului.

După aceea pruncul este sters în locurile unde a fost uns cu Mir și cu untdelemn sfânt și după aceea este momentul când se tunde, prima tundere. Tunderea aceasta era folosită și în vechime și este folosită și astăzi, mai ales în zilele noastre la calugarie și la taina Hirotoniei, când un preot este tuns în numele Tatalui și al Fiului și al Sfântului Duh.

Deci, oricărui prunc i se aplica trei Taine: Botezul, Ungerea cu Sfântul Mir și Șfânta Impartășanie. Așa intra el în viață.

Un asemenea prunc botezat, în care nu au fost pacate, decât pacatele părinților, care se spală prin botez, dobândește prin harul Botezului, harul Sfântului Duh, o adevărată lumină, ca o faclie; mai mult decât aceste becuri strălucește trupul și suflul botezat. Dacă am vedea noi, cu ochii noștri trupești, ne-am spaimanta de această lumină, de acest copil al lui Dumnezeu, al lui Iisus Hristos. Și datorită noastră a creștinilor este că să ne străduim de-a lungul vieții noastre, să pastrăm această curăție, această nevinovăție, această sfîntenie, primită prin Taina Botezului în pruncia noastră. Aceasta este marea grijă a credincioșilor.

Știți și dumneavoastră că la Botez sunt nasi, pentru un baiat să fie un barbat, pentru fetita, o femeie.

Dar trebuie și fie și ei botezați ortodocși și să fie creștini. Ei tin în brate pruncul și, din clipa botezului, ei devin părinți spirituali ai celui botezat. Nasii sunt, datorită toată viața pruncului, cât va crește, până la bătrănetile lui, să-l supravegheze ca niste adevărați părinți sufletești, să aiba grijă de el și să-l calauzească pe calea cea bună și sfântă a vieții creștine până la sfârșitul vieții lor.

Dacă se întâmplă de-a lungul vieții anturaje păcătoase, ori cadere din nebagare de seama, alții din influențele cele din afara, Hristos a randuit Taina Șfintei Marturisiri, Taina Pocăinței, Taina Lacrimilor, prin care cei pacatoși au nevoie să-și spele multele lor pacate.

De aceea, datorită, noastră este să pastrăm sfîntenia vieții noastre, a Sfântului Botez și atunci, fără imdoială că ramanem în legătura harică și intimă cu Dumnezeu, dacă ne pastrăm curăți și pazim poruncile lui Dumnezeu. Dacă pazim toate acestea, harul Duhului Sfânt ramane neîntrerupt în noi, din momentul Botezului și până la sfârșitul vieții noastre.

Ne oprim aici cu Taina Botezului, usa de intrare în creștinism, momentul inferii și al întinerii în viața creștină prin Botez. Aceasta viața creștină trebuie să dureze de la năsterea noastră în Hristos și până când ne întoarcem la Dumnezeu.